

Działania Lasów Państwowych w zakresie turystycznego udostępniania lasu

Aldona Perlińska, Maria Rothert

Abstrakt. Aktualne działania nadzorowane przez Dyрекcyję Generalną Lasów Państwowych w zakresie turystycznego udostępniania lasu wytyczają dwa główne kierunki: prace w ramach zadania „Turystyka w Lasach Państwowych” oraz program „Aktywne udostępnianie lasu”. Oba wykonywane są na zlecenie DGLP przez ORWLP w Bedoniu, w tym w zakresie „AUL” przez Ośrodek Techniki Leśnej w Jarocinie i Zakład Składcnic Lasów Państwowych w Białogardzie.

Słowa kluczowe: Lasy Państwowe, turystyka leśna

Abstract. The activities of State Forests of sharing forest for tourism. Current activities supervised by General Directorate of State Forests in the provision of forest tourism delimit two main directions: works under the project “Tourism in the State Forests” and program called “Active sharing of the forest”. Both topics are made to order of DGLP by ORWLP Bedoń including Forest Engineering Centre in Jarocin and Complex of Storehouses of State Forests in Białogard.

Key words: State Forests, forest tourism

Wstęp

Zasady udostępniania Lasów Państwowych dla społeczeństwa zawarte są w ustawie o lasach z dnia 28 września 1991 roku. Punkt 1 rozdziału 5 ww. ustawy mówi o tym, że „Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, są udostępniane dla ludności”. Punkt 2 i 3 ściśle precyzuje w jakich przypadkach występuje stały i okresowy zakaz wstępu do lasu (art. 26). Ponadto zgodnie z art. 29 „Ruch pojazdem silnikowym, zaprzęgowym i motorowerem w lesie dozwolony jest jedynie drogami publicznymi, natomiast drogami leśnymi jest dozwolony tylko wtedy, gdy są one oznakowane drogowskazami dopuszczającymi ruch po tych drogach. Nie dotyczy to inwalidów poruszających się pojazdami przystosowanymi do ich potrzeb”.

W Instrukcji Urządzania Lasu z 2012 r. (§ 3) napisano, że w skład planu urządzania lasu wchodzi opis celów i zasad trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej wraz z przewidywanymi sposobami ich realizacji i wynikającymi stąd zadaniami dotyczącymi m.in. potrzeb z zakresu infrastruktury technicznej, szczególnie z zakresu turystycznego udostępniania lasu (Janeczko 2012). Zamieszczono w niej również punkt 2.7 „Określenie potrzeb w zakresie infrastruktury technicznej, w tym turystyki i rekreacji”. Paragraf 108, pkt 3 zwraca uwagę, że wytyczne dotyczące turystyki i rekreacji w lasach powinny uwzględniać zasady postępowania określone w części III ”Zasad hodowli lasu”. Te z kolei wskazują, które obszary leśne mogą

być zagospodarowane rekreacyjnie np. lasy w strefach ochronnych wokół sanatoriów i uzdrowisk. Paragraf 9 Instrukcji Urządzania Lasu wskazuje na możliwość tworzenia map przeglądowych zagospodarowania rekreacyjnego w nadleśnictwie, które powinny zawierać między innymi istniejące i projektowane leśne obszary wypoczynkowe.

Lasy Państwowe ze względu na swój układ organizacyjny wiele swoich działań skupiają na poziomie nadleśnictw. Spowodowane jest to zapisem ustawy o lasach tj. art.35, który wskazuje osobę nadleśniczego do prowadzenia samodzielnie gospodarki leśnej w nadleśnictwie na podstawie planu urządzenia lasu oraz podkreśla, że to on odpowiada za stan lasu. Z poziomu Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych ma miejsce wsparcie merytoryczne w zakresie turystycznego udostępniania lasu. Od roku 2005 Ośrodek Rozwojowo Wdrożeniowy w Bedoniu na zlecenie DGLP prowadzi zadanie „Turystyka w Lasach Państwowych”, które zaowocowało już kilkoma przydatnymi w praktyce publikacjami. W 2005 roku zaproponowano sposób waloryzacji terenu na cele inwestycyjne. Składający się z 5 etapów proces miał na celu m.in. wydobycie walorów rekreacyjnych obszaru wytypowanego oraz ich ocenę pod względem atrakcyjności terenu dla celów inwestycyjnych. W 2006 roku udostępniono opracowanie „Miejsce masowego wypoczynku”. Celem opracowania była pomoc przy planowaniu budowy nowych, a także modernizacji już istniejących tzw. Miejsc Masowego Wypoczynku. Wśród przydatnych wskazówek postępowania znalazły się m.in. techniczne parametry wyznaczania takich miejsc w nadleśnictwie, aspekty prawne i przykładowe wzory dokumentów. W tym samym roku jednostki organizacyjne Lasów Państwowych otrzymały do wykorzystania publikację „Szlak konny w Nadleśnictwie” zawierającą praktyczne wskazania przydatne przy jego projektowaniu m.in.: wytyczne odnoszące się do wyposażenia, oznakowania i drogowskazów na szlakach konnych (Kucina 2006).

W 2007 roku ORWLP w Bedoniu na przykładzie województwa podlaskiego przygotował ekspertyzę prawną „Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe jako beneficjent funduszy europejskich przeznaczonych na rozwój turystyki” mającą na celu zapoznanie się z zasadami przygotowywania projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej (Butowski 2007). W roku 2008 powstało opracowanie „Las bez barier”, które zawiera przykłady dobrych rozwiązań w zakresie dostosowania obiektów turystycznych i edukacyjnych do potrzeb osób niepełnosprawnych w Polsce i zagranicą (Kacprzyk 2008).

2011 roku ukazała się publikacja „Las bez barier – obiekty kubaturowe” zawierająca wiele praktycznych wskazówek przystosowania budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych (Kacprzyk 2011).

W 2012 roku rozpoczęto prace nad zbiorem wytycznych odnoszących się do obiektów terenowych na terenach leśnych. Wydanie pozycji „Las bez barier-objekty terenowe” planowane jest w 2013 roku. W 2014 roku planuje się publikację rozszerzonego opracowania „Szlak konny w Nadleśnictwie” m.in. o nowe rozwiązania w zakresie infrastruktury.

W grudniu 2012 roku odbyło się pierwsze spotkanie z cyklu „Turystyka w Lasach Państwowych” skierowane do przedstawicieli Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych poświęcone tematyce osób niepełnosprawnych oraz bezpieczeństwu turystów w lesie. Drugie spotkanie odbędzie się w październiku 2013 r. i będzie poruszało tematykę zastosowania technologii informatycznych w udostępnianiu lasu.

W planach na 2015 rok znalazło się wydanie opracowania „Trasy piesze i nordic walking”, które ma zawierać regulacje prawne i porady dotyczące planowania przebiegu i budowy tras pieszych w terenie leśnym. Równoległe toczą się prace w ramach działania „Czas w las” pole-

gające na wsparciu jednostek organizacyjnych LP w dostępie do bazy danych obiektów turystyczno-edukacyjnych oraz modernizacji panelu administracyjnego tej bazy.

Obok działania „Turystyka w Lasach Państwowych” funkcjonuje program własny Lasów Państwowych pt.: „Aktywne udostępnianie lasu”. Pomysł zrodził się w 2009 roku jako odpowiedź na rosnący ruch turystyczny i potrzebę systemowego podejścia do infrastruktury turystycznej. Idea mieści w sobie kilka zasad przewodnich, w tym standaryzację; wszystkie urządzenia mają być rozpoznawalne w terenie poprzez jednolity wygląd, z możliwością współistnienia z akcentami regionalnymi. Ponadto uwagę zwraca funkcjonalność i bezpieczeństwo zastosowanych rozwiązań oraz dostosowanie ich do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Pilotaż programu poprzedził raport nt. oceny i oczekiwań społecznych względem turystycznego udostępniania lasu. W wyniku pilotażu powstało 6 parkingów leśnych i 30 miejsc postoju pojazdów.

Parkingi leśne są obiektami zlokalizowanymi przy dużych miastach, charakteryzujące się nowoczesną stylistyką, skupiające elementy takie jak: wiaty ze stolami i ławami, tablice informacyjne, tablice edukacyjne, toalety, a także pojemniki do segregacji odpadów i opcjonalnie wyposażenie ścieżki zdrowia.

Drugim rodzajem obiektów „AUL” są miejsca postoju pojazdów wykonywane wyłącznie z drewna. Na zagospodarowanie obiektu składa się zwykle miejsce odpoczynku (wiata, ławki oraz stół), kosze na śmieci i na segregację odpadów oraz tablice informacyjne.

Na 2013 rok zaplanowano budowę 221 miejsc postoju pojazdów w 6 Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych oraz 18 parkingów leśnych na terenie 13 RDLP. Do tej pory powstało już ponad 100 miejsc postoju pojazdów oraz jeden parking leśny w Nadleśnictwie Krynki.

W 2014 roku planowana jest budowa 16 parkingów i 185 miejsc postoju pojazdów.

Literatura

- Butowski L. 2007. Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe jako beneficjent funduszy europejskich przeznaczonych na rozwój Turystyki. ORWLP w Bedoniu (maszynopis).
- Janecko E. 2012. Rekreacja i turystyka na terenach leśnych Biblioteczka Leśniczego. Zeszyt 351. DGLP. Wyd. Świat, Warszawa.
- Kucina W. 2006. Miejsce Masowego Wypoczynku. ORWLP w Bedoniu (maszynopis)
- Kucina W. 2006. Szlak konny w Nadleśnictwie. ORWLP w Bedoniu.
- Kacprzyk W. 2008. Las bez barier. ORWLP w Bedoniu (maszynopis).
- Kacprzyk W. 2011. Las bez barier – obiekty kubaturowe. ORWLP w Bedoniu.
- Katalog urzędzeń AUL dla parkingu leśnego.
- Katalog urzędzeń AUL dla miejsca postoju pojazdów.
- Instrukcja Urządzania Lasu. 2011. ORWLP w Bedoniu.
- Zasady Hodowli Lasu. 2012. ORWLP w Bedoniu.
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach Dz. U. Nr 1991 Nr 101 poz. 444.

Aldona Perlińska, Maria Rothert

Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych

aldona.perlinska@lasy.gov.pl, maria.rothert@lasy.gov.pl